

„Jöjj és láss!”

Az Encsi Görög Katolikus Egyházközség hírlapja

V. évfolyam 4. szám 2018. április

Dicsőség Jézus Krisztusnak!

**Jertek merítsetek fényt,
a feltámadottnak világosságából,
és dicsőítsük Krisztust,
ki föltámadt hallottaiból!”**

Minden KEDVES olvasónak és
családjának
megújulást ajándékozó,
húsvéti örömet kívánunk!
Az egyházközség
parókusa és munkatársai

Kereszt által lőn a világ öröme...

A kereszténység a feltárója és ugyanakkor adományozója az örömeknek. „Kereszt által lőn a világ öröme” ez a legtisztább öröm, mert nem függ ennek a világnak teljesítményétől és nem valaminek a bére. Egészen és teljesen adomány, vagyis kegyelem. Mivel tiszta ajándék, ennek az örömnek megváltoztató ereje van, de nem akármilyen: ez az egyetlen megváltoztató erő a világon. Ennek a „hitnek-reménynek- szeretetnek” a **pecsétjét-** a Szentlélek nyomta rá a világra.

A húsvét éjjel nem kinyilatkoztatás-kezdet, nem is emlékünnep, hanem Isten Országának új idejébe való belépés, örömnünnep. Hogy mi ez, csak akkor tudjuk meg, ha belépünk a templomba, a templomkörüli menet már véget ér és az elénk meredő **sötét zárt templomajtó már megnyitja az örömhírt: Krisztus feltámadt!**

Mi történik velünk ezen az éjszakán? Az egyházban élő különböző rítusok ezernyi apró eltérései ellenére **mindenki ugyanazt a megvilágosító örömet éli meg, amit csak Isten ajándékozhat az Őt keresőknek.** A húsvét az öröm éjszakája, amely fényes, mint a nap. Megadja nekünk az idő rejtett örömét és legmélyebb értelmét. Az egyre ismétlődő hétköznapok

most már tele vannak a végidő örömével, mint a mosoly az emberi arcon.

A feltámadás ünneplése után ötven napig húsvéti örömben élünk, ünnepi idő ez nekünk, amely **láthatóan is megváltoztatja életünket.**

Pacsai János parókus

Húsvétra

Aki istenfélő és istenszerető, merítsen magának hasznot ebből az ünnepből!

Aki értelmes szolga, menjen be örvendezéssel Ura örömébe!

Aki az első órától munkálkodik, vegye el a ma igazságos bérét!

Aki a harmadik óra után érkezett, ünnepeljen hálaadással!

Aki a hatodik óra táján jöhetett, ne ingadozzon, mert semmivel sem károsodik! Aki a kilencedikig késlekedett, álljon elő és ne habozzon!

Aki a tizenegyedik órára érkezett, ne féljen késlekedése miatt, mert nemes lelkű az Uralkodó, és az utolsót éppen úgy fogadja, mint az elsőt! Letelepíti a tizenegy órakor érkezőt éppen úgy, mint az első órától fogva munkálkodót. A későn jövőnek kegyelmez, az elsőnek érkezésén örvend. Ennek megfizet, amannak ajándékot ad. A munkát elfogadja, a tudást becsüli, a cselekedetet értékeli, az áldozatot dicséri. Mindnyájan bementek az Úr örömébe, elsők és későbbiek elveszitek jutalmatokat! Gazdagok és szegények, mindannyian örvendjete! Komolyak és könnyelműek, becsüljétek meg e napot! Böjtölők és nem böjtölők, vigadjatok ma! Roskadozik az asztal, vegyetek róla mindnyájan! Itt a hizlalt borjú, senki ne távozzék éhen! Élvezzétek mindnyájan a hit lakomáját! Részesüljete mindnyájan a jólelkűség gazdagságából! Ne panasolja senki a szegénységet, mert feltűnt az új birodalom! Ne keseregjen senki bűnei miatt, mert felragyogott a sírból a bocsánat! Ne féljen senki a haláltól, mert megszabadított minket az Üdvözítő halála! Hatalma alá hajtotta és megsemmisítette a halált. Leszállt az alvilágra és kifosztotta az alvilágot. Keserúséget okozott neki, mikor az megízlelte az Ő testét. Erre célzott Izajás, amikor felkiáltott s mondta: „Az alvilág elkeseredett, amikor ott lent megjelentél!” Elkeseredett, mert vereséget szenvedett. Elkeseredett, mert szegényben maradt. Elkeseredett, mert halálos sebet kapott. Elkeseredett, mert fogságba esett. Zsákmányul ejtette a testet és az Istennel találkozott. Zsákmányul ejtette a földet és az ég állt előtte. Zsákmányul ejtette azt, amit látott, s elbukott amiatt, amit nem látott.

„Halál hol van a te győzelmed? Alvilág hol a te fullánkod?” (1 Kor 15,55)

Feltámadt Krisztus és lebuktak a gonosz lelkek.

Feltámadt Krisztus és örvendeznek az angyalok. Feltámadt Krisztus és diadalmaskodik az élet.

Feltámadt Krisztus és semmivé lett a halál a sírnál.

Feltámadt Krisztus és nincs egy halott sem a sírban, mert feltámadt Krisztus és elsőszülött lett a halottak közül. Övé a dicsőség és a hatalom most és mindenkor és örökkön-örökké! Ámen.” **Aranyszájú Szent János húsvéti beszéde**

Hirdetmény

- A **Szent Sír** díszítésére szánt adományokat a sekrestyébe legyenek szívesek eljuttatni!
- Szükség lenne a **kelyhek** újbóli bearanyozására!
- Húsvét éjszakai **agapéra**, kérünk süteményeket (kalácsot), hidegtálat és üdítőket. Szervezi a Rózsa-fűzér társulat.

- **Templomfűtés** A téli hónapok első vasárnapján a templom és kápolna fűtésére gyűjtünk. Mivel a gáz elszámolás nem lakossági tarifa szerint történik, hanem közületiként, így kiadásaink elviselhetetlen mértékben nőttek. Nem csak a híveinket kérjük, hanem minden jóindulatú embert, kérjük adakozzanak erre a célra! *Egyházközség Képviselőtestülete* **parókia bankszámlaszáma:**

CIB bank 10700086-68691925-51100005

Esemény naptár

Április 1. Húsvét vasárnap, Jézus Krisztus feltámadása

Április 2. Húsvét hétfő

Április 3. Húsvét kedd

Április 1-7. **Fényeshét**- nincs böjt

Április 13-15. Zarándoklat és lelkigyakorlat Zakopane- Blachledowka

Április 24. Szent György nagyvértes **búzaszentelés**

Képzések- előadások

Közösségi terem

Áprilisi eseményekre meghívó:

2018. április 5. Állattartás (Gagyvendégi)

2018. április 6. Örömhírszerzés

2018. április 7. Római zarándoklat/vetítés/

2018. április 8. Öregedés – tanú a társadalmunkban

2018. április 10.A televízió a szem rágógumija (Váci Mihály Gimnázium)

2018. április 12. Húsvéti fogások sütése, főzése

2018. április 13. Mások előterébe helyezése (Encs – Fügöd)

2018. április 16. Éjszakai koldus/ Hogyan tud a család élni? (Méra hittanterem)

2018. április 23. Szent György nagyvértanú

2018. április 25. Szent Márk evangélista

2018. április 30. Szent Jakab apostol

A projekt címe: „Vissza az alapokhoz!”

A projektazonosító száma: EFOP-1.2.1-15-2016-01007

2018. április 11. Meeting

2018. április 18. Meeting

2018. április. 25. Tanulmányút 1, Műhelymunka 2.

2018. április 26. Tanulmányút, Műhelymunka

A Projekt címe: Transznacionális együttműködések megvalósítása

A projektazonosító száma: EFOP-5.2.2-17-2017-00127

Elsőáldozásra felkészítő:

2018. április 9. (hétfő) – Gyerekek felkészítője

2018. április 16. (hétfő) – szülők, nevelők felkészítője

2018. május 6. Anyák búcsúja – Máriapócsra. Zarándoklatot szervezünk Máriapócsra. Jelentkezni az Encsi Görögkatolikus Parókián lehet.

Olvasd naponta a Szentírást!

Útravaló a léleknek

Előadások a Szentírásról keddenként 17.00 órától

2018. április 10. A Szentírás értelmezése a Szentatyák szerint

2018. április 24. Sürgősségi hívószámok- Hol találok a Bibliában?

Abaúj Polgáriért Alapítvány támogatásával

*„Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével
Encs városában” EFOP-1.3.5-16-2016-00317*

Imádkozzunk együtt!

HÁZASTÁRSÁK IMÁJA EGYMÁSÉRT

MI ATYÁNK!

aki a végtelen **Jóság** vagy,

életre hívtál és egymáshoz vezettél bennünket, s azt akard, hogy együtt jussunk el

Hozzád, az örök boldogságra. Ne botlásainkat és gyengeségeinket nézd, hanem

engedd, hogy egymást folytonosan buzdítva haladjunk a Feléd vezető úton előre;

aki a végtelen **Szeretet** vagy,

és soha el nem múló szeretet- kötélekkel ölelsz

magadhoz minket, vésd a lelkünkbe,

hogy egyedül a Te irántad való szeretet tarthat meg minket az egymás iránti szeretetben; aki a végtelen **Bölcsesség** vagy, ismered múltunkat, jelenünket, jövőnket, minden gondolatunkat és cselekedetünket. Add, hogy felismerjük és támogassuk egymás jó törekvéseit és szándékait, tudjunk örülni egymásnak és minden általad teremtett jónak és szépségnek; aki a végtelen **Hűség** vagy, hiszen sohasem hagysz el minket, még akkor sem, ha mi fordulunk el Tőled. Segíts, kérünk, hogy házastársi hűségünkben se kísértés, se baj, se betegség, se semmilyen megpróbáltatás ne tudjon megingatni bennünket; aki a végtelen **Irgalom** vagy, újra és újra megbocsátva bűneinket, szeretetlenségünket, kéréseinket mindenkor meghallgató és érdemeinken felül teljesíted. Fordítsd házastársam javára, ha önzéssel, ügyetlenségemmel, figyelmetlenségemmel ártottam vagy fájdalmat okoztam neki.

AMEN!

A Szentek virágoskertjéből (A hónap szentje)

Április 23. Szent György nagyvértanú

György nagyvértanú gazdag és istenfélő szülőktől származott. Születésének helyéről vitatkoznak a történetírók. Katonai szolgálatba lépve kitűnt erejével, bátorságával, és elnyerte Dioklécián császár jóindulatát. Egy alkalommal, hallva és látva a keresztények iránti kegyetlenségeket, György szétosztotta mindenét, felszabadította szolgálóit és a császár előtt bátran

kereszténynek vallotta magát, szemére hányva a császárnak kegyetlenkedéseit és törvénytelenégeit. Mivel a császár nem tudta őt hittagadásra bírni, átadta a kínzóknak. Börtönbe zárták, ütlegelték, mellére nagy követ helyeztek, majd éles szögekkel kivert ci-pőben járatták, oltott mészbe dobták. A szent vértanú mindent hősiességgel túrt el. A császár végül fejevesztésre ítélte, és Nikomédiában 303-ban lefejezték. Holttestét Palesztinában, Lidda városában temették el a tiszteletére épült templomban.

Konták:

Előkészítette Istentől, * a vallásosságnak hűséges előmozdítója gyánánt tűntél fel, * ki az erények virágait magadnak egy csokorba gyűjtve, * könnyhullatással vettedél, örvendezéssel arattál, * és véres áldozat gyánánt mutatván be magadat, * jutalmul Krisztust fogadtad, * és könyörgéseid által * mindnyájunknak bűnbocsánatot eszközölsz.

Ikosz:

z után a Krisztus király után, * aki életét adta a világ életéért, * vágyódott a vitéz, * és igyekezett meg is halni érte. * Nagy isteni buzgóság volt szívében, * és önmagát feláldozta. * Ezt a Györgyöt, a mi buzgó pártfogónkat * magasztaljuk mindnyájan híven, * mint Krisztusnak valóban dicsőséges szolgáját, * ki feltűnően utánozta saját Uralkodóját, * aki mindenkor meglátogatta őt. * Most is állandóan buzgón esedezik az Üdvözítőhöz, * hogy mindenki bűnbocsánatot nyerjen.

A hónap huszonharmadik napja. A dicsőséges, diadalmas Szent György nagyvértanú emléke. György, aki levágta az ellenségeket a csatában, megengedte, hogy ellenségei levágják karddal. Szented közbenjárására irgalmazz nekünk Istenünk és üdvözíts minket! Ámen.

Ne feledkezzünk el a húsvéti kosárról, az étel (pászka) szentelésről...

A templomba fonott kosárral érkezünk tele olyan ételekkel, amelytől a nagybőjt folyamán tartózkodtunk. Az ünnepi liturgia végén, mindannyian, akik összegyűltünk, kérjük a papot áldja és szentelje meg a húsvéti eledelelünket, hogy otthonunkba hazatérve ezzel ünnepeljük ezt a fényes ünnepet. Kosár tartalma: kalács, Pászka, keserű saláta, sajt, sárgatúró, vaj, sonka, bárány hús, kolbász, bor, só és piros tojás.

A Pászka-húsvéti édes kenyér, amely magát Krisztust szimbolizálja, aki maga az „élet kenyere”.

A sárgatúró és a vaj az ígéret földjére emlékeztet, melyet Krisztus föltámadása újra megnyitott. „A tejjel mézzel folyó föld” (Ex3,17) számunkra az Egyház, benne teljesül Isten Ígérete.

Hús: gazdag jutalom a böjt után, utal Isten nagylelkűségére. A bárány emlékeztet Krisztusra.

Főtt tojás: kiemelkedő jelkép.

Tojás feltöréskor mondjuk egymásnak: Krisztus Feltámadt! – Valóban feltámadt!

Vörös cékla és torma szimbolizálja Jézus szenvedését.

Só – Krisztus a tanítványokra alkalmazza, hogy mi vagyunk a „föld sója” (Mt513)

Jézus Krisztus öt sebe

Olvassuk el az evangéliumokat. Tegyük félre minden ismeretünket és tudásunkat. A tudományok összes igazságát, a logika okfejtéseit és próbáljunk a hitszemével szemlélni, és utána jöhet a tudomány.

Jézus öt sebe nem szavak, hanem félelmetes tény, igazság. Ismerjük meg ezeket a sebeket és ne a szavak érdekeljenek. Két seb a kézen, két seb a lábon és egy az oldalán. A sebek szögektől és lándzsától származnak. A bűn eszközei, ami gonoszságunk. Ezek átszúrták a kezeket, a lábakat. A kezeket, amelyek annyi jót tettek, a lábakat, amelyek az egyetlen igaz úton haladtak. Átszúrták a mellkasát, amely tüzes és mennyei szeretetet öntött a fagyottá vált emberi szívre.

Jézus megtartotta öt érzékét Istenre. Jézus öt sebéből kifolyó vér tisztítja meg az emberi fajt és megszenteli a földet. Tudta, hogyan kell, megsokasítani a kenyeret és a vércseppet, ami megment a haláltól, hiszen Istennel kerülünk közösségbe, amikor magunkhoz vesszük az Eucharisztiaát. Ez a nagypéntek megtisztít és regenerál, hogy vasárnap együtt siethessünk a kenetező asszonyokkal Krisztus feltámadásához.

Feltámadási körmenet!

Megemlékezés arra, hogy meg vagyunk keresztelve, elhagytuk az evilági életet azért, hogy beléphessünk a Feltámadt Krisztus örök életébe, Isten Országába. Nem tudjuk elfelejteni Krisztus feltámadására vonatkozó ismeretünket. Az Egyházban évről-évre átéljük, és mint Krisztus testének tagjai bekapcsolódunk Krisztus misztériumába. A nagypéntek sötétsége már legyőzött, bennünk jelen van a fény, az élet, a győzelem. Az apostolok számára a nagypéntek az élet utolsó napja volt.

A következő napon, amely a feltámadást megelőzte a sötétség sűrűnek tűnt. Ha nem lett volna feltámadás az év minden napja és életünk teljes sötétségben telnének. Így talán megsejthetjük az apostolok számára a feltámadás miért volt a teljes megújulás, döntő esemény. Megszabadította őket a reménytelen zűrzavartól. **„Békesség nektek!”, megadta azt a békét, amely az Életbe való újra bekapcsolódást jelenti.**

Ez impulzus, vagyis újra életerővel tölti el őket. Most már nem kételkednek az eljövendő világ életében, amely el is jött Krisztus feltámadása és a Szentlélek ajándéka révén.

A föltámadás öröme, olyan, amit nekünk is meg kell tapasztalni. Ahhoz, hogy föltámadjunk meg kell halnunk. Meg kell halni az önzésünknek, félelmeinknek, versengéseinknek és haragunk számára. Nagyon sokan vágnak Isten után, de helyet nem akarnak neki adni. Úgy kell a kereszt tragédiáját átélünk, hogy közben rátaláljunk az élet forrására.

Ezekben a szent napokban kívánom minden olvasónknak: találja meg a visszaszerzett élet örömét. Az éjszaka sötétségéből egyszer csak belépünk Isten fényébe. Nagyon sokan csak mennek tovább a sötétségben, maguk elé bámulnak... mennek, mennek... **Szólítsuk meg szereteteinket, hívjuk magunkkal és ünnepeljük együtt az új kezdetet, mert ha jelen vannak ők is részesévé válnak.**

Búza szentelés- harangozás

Nagyon valószínű, hogy a búzaszentelés a húsvéti határjárásnak a maradványa. Régebben húsvétkor a föltámadás után kiment a gazda és vitte az áldást a határba. Kezdetben a pappal együtt mentek a hívek. Ez az ünnepet megzavarta és zsúfolttá tette. Ezért először csak későbbre tolódott, később viszont teljesen elválasztották a két ünnepet. A falusi emberek élete a mező termésétől függött, akik közvetlen kapcsolatban voltak Istennel, ezért kérték az áldást búzaszenteléskor. A földműves ember hite erős volt. Meggyőződéssel hitte, hogy az áldás megőrzi vetéseit és a szentelés áldása leesdi az ég bőségét. Így maradt el a húsvéti határjárás és mezőlátogatás, és *közös összefogással lett belőle* a búzaszentelés.

Egyházunkban **Szent György napján, április 23-án szoktuk a búzaszentelést elvégezni.** Mivel ő a határban ölte meg a sárkányt, bíznak benne, hogy megőrzi a határt is a gonosz lélek támadásától. A pap a világ négy égtája felé mondja el az imákat. Az első megállónál keletre, majd dél, nyugat és észak felé fordulva adja az áldást.

Ezzel az ünnepel jönnek meg a mennydörgések és az égiháborúk. Búzaszentelésig vihar előtt nem harangoztak, de ha utána jött már szóltak a harangok. A szentelést követően már a harangozónak volt kötelessége vihar esetén „ború elébe” harangozni. A harangról azt tartották, hogy ha a hangágyú szétveri a fellegeket, akkor a harang szava is. Ez megfogalmazódik a búzaszentelési imában: „E harang megkondulására csillapuljon és szűnjék meg a szélvész, fergeteg, mennydörgés, villámlás, zápor és jégeső! Minden veszélyes égiháború... Szavának zengésére csillapuljanak, csendesedjenek és szűnjenek meg a romboló szélvészek, orkánok, jégesők, a rémítő villámcsapások és mennydörgések és minden vészhozó légáramlatok!...”

HÚSVÉT 2018

A Görögkatolikus Egyház ünnepi szertartás rendje

Nagyhétfő:

6.00 Utrenye I. imaóra. Délelőtt: Idős otthonok

Nagykedd:

6.00 Utrenye I. imaóra. Délelőtt: betegek ellátása

Nagyszerda:

6.00 Utrenye I. imaóra

16.00 ELŐSZENDELTEK Liturgiája elmélkedéssel és gyónási lehetőséggel
Betegek kenetének kiszolgáltatása

Nagycsütörtök: Az utolsó vacsora emléknapja

6.00 Utrenye I. imaóra

17.00 Nagy Szent Bazil Liturgia vecsernyével

18.00 Az Úr szenvedéséről szóló 12 kínszenvedési evangélium

Nagypéntek: Jézus Kereszthalálának napja, **szigorú böjti nap**

7.00 Királyi imaórák 12.00 6. imaóra Fájban 9. imaóra Fügödön

17.00 Sírbatételi vecsernye körmenettel

21.00 Kis esti zsoltosma

Nagyszombat: Krisztus alvilágba leszállása- Szent sír látogatás (egész nap nyitva a templom)

7.00 Jeruzsálemi utrenye a szent sírnál

17.00 Nagy Szent Bazil Liturgia vecsernyével, Keresztelések

23.45 Feltámadási szertartás gyertyás körmenettel és agapé

Húsvét vasárnap: Jézus Krisztus feltámadásának ünnepe

9.30 Damaszkuszi Szent János húsvéti kánonjának éneklése

10.00 Ünnepi Szent Liturgia, pászkaszentelés az udvaron

17.00 Alkonyati zsoltosma

Húsvét hétfő:

9.00 Utrenye

10.00 Szent Liturgia, miroválás

17.00 Alkonyati zsoltosma

Húsvét kedd:

9.00 Utrenye

10.00 Szent Liturgia, húsvéti körmenet

17.00 Alkonyati zsoltosma

Filiákban:

Méra

Nagypéntek: 15.30 Sírbatételi imádság Szent Sír látogatás 16.30-18.00

Nagyszombat: Szent Sír látogatás 14.00-18.00

Húsvét vasárnap: 8.15 ünnepi Szent Liturgia, pászkaszentelés

Forró

Húsvét hétfő: 11.15 Szent Liturgia, miroválás

Fáj

Nagypéntek 12.00 6.imaóra Húsvét kedd: 11.15 Szent Liturgia, miroválás

Fügöd

Nagypéntek: 14.30 9. imaóra Sírbatételi imádság Szent Sír látogatás 14.30

Húsvét vasárnap 7.30 Pászkaszentelés

Szent György hava, Bika Hava, Szelek hava, Báránytor (Rügyezés) hava, Virághozó, vigasztaló Szent György hava...

ÁPRILIS 1.

Április 1-jén ugratták egymást a felnőttek, de elsősorban a gyerekeket tréfálták meg. Topolyán például a gazda a szomszéd tanyára küldte a kiskanászt szúnyogzsírért. Pénzt is adtak a gyerekeknek, és a boltba küldték esernyőmagért, trombitahúrért, hegedűbillentyűért. A beugratottat azután csúfolják: „Április bolondja, május szamara!” Közismertek a csúfoló versikék is. Pádéi (Észak-Bánát) változatuk az alábbi:

Április bolondja
Május szamara.
Fölnézett a toronba,
Megnézte, hogy hány óra:
Féltizenkettő,
Bolond mind a kettő.

(Katona I. 1983: 87)

Április elseje hagyományai ma elsősorban az iskolásgyerekek körében élnek. Fordított napot rendeznek, és tréfás ruhákat öltenek. Az utóbbi években ennek az iskolai hagyománynak a farsangi szokásokkal való összeolvadását figyelhetjük meg.

HÚSVÉTVASÁRNAP

Húsvétvasárnaphoz ugyancsak sokszínű hagyományok kapcsolódtak. Akárcsak más nagy ünnepen, ilyenkor nem főztek, a trágyát nem hordták ki az istállóból, nem söpörtek, varrni sem volt szabad.

A seprési tilalomnak a Tápió mentén azt a magyarázatot adták, hogy így elsepernék a locsolókat.

Nem hajtott ki sem a csorda, sem a csürhe, és nem fogtak be állatot sem. Húsvétvasárnap is fontos szerepe volt a víznek. Különbféle magyarázatokat fűztek hozzá: Bukovinában úgy tartották, aki hamarabb merít vizet, az lesz a szerencsés. Moldvában a napfelkelte előtt keresztútra öntött vizet hasznosnak tartották a jégeső és veszedelem ellen. Szokás volt ilyenkor piros tojást tenni a mosdóvízbe, és arról mosakodni, hogy az egész család egészséges legyen. Moldvai magyaroknál ezt a piros tojást mindenkinek a másik homlokához kellett ütni, hogy ne fájjék a feje.

Húsvétvasárnap jellegzetes ételeket ettek és esznek ma is ország-szerte. A húsvéti sonkát, kalácsot, tojást, sőt még a bort is, amit a katoli-

kus hívők szentelni visznek a templomba. Sonkát és kalácsot szenteltettek, amit a gazdaasszony vitt el kosárban, kendővel letakarva. A szentelés emléke azonban él, ma maguk szentelik. A Tápió mentén sonkát, tojást, kalácsot szenteltek. A húsvéti étrend: sonka, kocsonya, kalács, amihez bort és pálinkát ittak. Pándon töltött káposztát készítettek, újabban rántott húst esznek. A karácsonyi almához hasonlóan a palócoknál szokás volt, hogy egy-egy szentelt tojást ettek meg, vagy ahány családtag volt, annyi részre vágták, hogyha eltévednének, jusson eszükbe, kivel ették a húsvéti tojást.

Sokfelé az volt a szokás, hogy a szentelésről futottak hazafelé, különféle magyarázattal, például Vásárosdombón az a család lesz első az aratásban, amelyik elsőnek ér haza, Lucskán az a lány, aki elsőnek ér haza, a munkában is első lesz (Bálint S. 1976: 297–298).

A szentelt ételek maradékát legfeljebb tűzbe vethették. Többnyire azonban – akárcsak a karácsonyi morzsát – sokféle módon felhasználták. A bukovinai magyarok a hamujával szapultak. Az elégetett morzsának Lukácsházán (Vas m.) a következő magyarázatot adták: „Egyebek, akik a túlvilágon vannak, hogy azoknak is legyen egy kis morzsa belüle” (Tátrai Zs. gy. 1966). Volt, ahol a szentelt sonka csontját a gyümölcsfára akasztották, hogy sokat teremjen. A zempléni falvakban a szentelt kalács morzsáját a tyúkoknak adták, hogy sokat tojjanak. A szentelt sonka csontját pedig nagy viharban a tűzre vetették, hogy a villám ne csapjon a házba. **A hajdúdorogi görög katolikusok** a szentelt ételek maradékát elégették, vagy elásták a ház tövébe abban a hitben, hogy megvédi a házat a bajtól, villámcsapástól. „Van olyan hiedelem, amely szerint, ha pászksamorzsát elássák, vagy ha az véletlenül kerül a földbe, hét év múlva kikel, virág lesz belőle, tovább terjed és minden évben virágzik. Ez a pászksamorzsavirág” (Mezősi 1987: 360).

HÚSVÉTHÉTFŐ

A víz tisztító, termékenységvarázsló erejébe vetett hit az alapja a húsvéti locsolásnak is. Valamikor *vízbevető*, *vízbehányó hétfőnek* nevezték húsvét hétfőjét, ami utal a locsolás egykori módjára, tudniillik gyakran erőszakkal a kúthoz, vályúhoz hurcolták a lányokat, és vödörszám hordták rájuk a vizet. A szagos vízzel, kölnivel való locsolás és a locsolóversike újabb keletű szokás városon és falun egyaránt.

Helyileg kialakított hagyományos formái voltak a *húsvéti locsolásnak*. Például az Ipoly vidékén már előző este jártak a legények, ez volt az ún. *tojáshajtás*. Lányos házanként 8–10 tojást szedtek össze. Előre megbeszélt háznál szalonnát kaptak, ott a tojásrántottát elkészítették és me-

gették. A héjat annak a lánynak a háza elé szórták, akire valamilyen oknál fogva haragudtak. Ezután indultak el locsolni. Külön jártak locsolni a még legényszámba nem vett fiúk a keresztanyjukhoz és a rokon lányokhoz (Manga 1968a: 149). Galgamácsán az öntözés után volt a maskurázó tojásszedés. A gyűjtött tojást a legények eladták, a húsvéti táncmulatság költségeire használták fel.

Erdélyben zászlós felvonulást rendeztek. A házigazdával folytatott vőfély-versszerű párbeszédet jegyezték fel a hatvanas években is (Molnár I. 1962).

Országszerte azonban nem a köszöntő volt a szokás lényege, hanem az öntözködés. Néhány rítusszöveget is találunk a közismert, újabb keletű locsolóversek mellett, mint például az alábbi Békés megyei jókívánságmondás: „Egészségére váljon, haja nagyra nőjön!” Versbe foglalt változata esőindító gyermekmondókára emlékeztet.

Adjon a jó isten, Boldog ünnepeket!
 Mindenféle jókkal Lásson el titeket.
 Az öreg nagyapám Ily köszöntőt hagyott,
 ÖrvendjeteK vígan, Jézus feltámadott.
 Öröm ez tinékteK, Énnekem és másnak,
 De én is örülök A hímes tojásnak.
 Adjanak hát nékem,
 Néhány piros tojást,
 Hogy jó kedvvel menjek az utamra tovább.
 (Enyedi 1988: 38)

Húsvét másodnapján Mi jutott eszembe,
 Üveg rózsavizet Vettem a kezembe.
 Elindultam vele Piros tojást szedni.
 Adjatok hát lányok, Ha nem sajnáljátok,
 Nagyon megbánjátok, Licskes, lucskos lesz
 az ünneplő ruhátok. (Enyedi 1988: 41)

ÁPRILIS 24. SZENT GYÖRGY NAPJA

Az igazi tavasz kezdetét a néphagyomány e naptól számítja. Róheim Géza történeti és interetnikus összefüggésében vizsgálta a Szent Györgynapi szokásokat és hiedelmeket. Kutatásai szerint Kelet- és Nyugat-Európa folklórijában vízvázasztó, hogy a tavaszi évkezdő szokások Szent Györgynaphoz vagy május elsejéhez kötődnek-e. Németország keleti részén, a

szláv nyelvterületen és Magyarországon ez a határnap Szent György napja. Az ókori Rómában Paliliát ünnepelték, mely pásztorünnep volt. E hagyomány továbbélése mutatható ki a hazai állattartás szokásaiban is (Róheim 1925: 263–280).

Az állatok Szent György-napi első kihajtásához számos hiedelem és szokás fűződött, mellyel az állatok egészségét, szaporaságát, tejhozamát igyekeztek biztosítani. Gonoszelhárító, termékenységvarázsló célzattal a marhákat láncon, fejszén, ekevason, tojáson, a gazdasszony kötényén stb. hajtották át. Nagy jelentőséget tulajdonítottak annak a vesszőnek, zöld ágnek is, amellyel az állatokat először hajtották ki a legelőre. Medvesalján a gazdák csipkegallyat vágtak, és az ólajtóba keresztbe fektetett gallyon át hajtották ki az állatokat, hogy a boszorkány meg ne rontsa őket. A legelőre menet pedig ezzel a gallyal ütögették, hogy sok tejet adjanak. A csipkevesszőből azután ugyancsak mágikus célzattal, például Hidegkúton szarát faragtak a vajköpülőhöz (Kotics 1986: 90–91). Az Ipoly menti falvakban az aprószentek-napi vesszővel hajtották ki az állatokat. Füstöléssel is igyekeztek távol tartani a rontást. A medvesalji Almágyon a gazda a karácsonyi morzsával füstölte állatait, hogy a rontó hatalmak ne vigyék el a hasznukat. A Hortobágy vidékén a gulyások, csikósok, juhászok füstölték meg a jószágot, mert úgy vélték, hogy akkor nem bitangol el, és elháríthatják róla a rontást. Az Ipoly menti palócok az istálló védelmére zöld gallyat tűztek az ajtajára, fokhagymafűzért helyeztek rá, és füstöltek.

ÁPRILIS 25. MÁRK NAPJA

E nap jellegzetes szokása a búzaszentelés. Az egyházi külsőségek között, körmenet formájában megtartott szertartáshoz számos népi hiedelem kapcsolódott. A szentelt búzát – mint általában a többi szentelményt – nagy becsben tartották, és mágikus hatást tulajdonítottak neki. Tápén a szentelés alatt koszorúkat készítettek a búzából, melyeket a templomi zászlóra, keresztekre helyeztek, majd nyolc nap után levették, és a szántó föld négy sarkába helyezték jégverés ellen. Koszorút a beteg feje alá is helyeztek, gyógyító erőt tulajdonítva a szentelt búzának (Bálint S. 1980b: 271). Medvesalján, Almágy községben a gazdasszony a szentelt búzából a tyúkok, kacsák elé szórt, hogy ne érje őket kár. Ugyanitt, amikor a karácsonyi morzsával füstöltek, szentelt búzát is szórtak közé, hogy a hatást fokozzák. Az imakönyvbe tett búzaszálnak gonoszűző erőt tulajdonítottak a magyar nyelvterület számos vidékén. A bukovinai székelyek a megszentelt búza főzetét {7-148.} lábfájás ellen tartották fogatosnak. A szegedi kenyérsütögető asszonyok Szent György-napi harmatot és szentelt búzaszálat tettek a kovászba, hogy a kenyér szépen keljen.

Szórványos adataink vannak az időjárás- és termésjóslásról is Márk napjával kapcsolatosan. Például Csépán a mák, a Mura-vidéken az indás növények vetésére tartották alkalmas időpontnak. A Mura-vidékiek szerint: „Ha megszólal a pacsirta, a béka, jó termést várhatsz, ellenben, ha hallgat a fülemüle, akkor változékony lesz a tavasz” (Penavin 1988: 89).

VERS NEMCSAK GYEREKEKNEK

TEKERGŐ SZÉL

Áprilisi szél

felhőket kísér.

Belebúj a kabátodba,

tavaszcól mesél.

Tekeregve jár,

csalja napsugár.

Hegyre-völgyre csalitosba

be-bekandikál.

„JÖJJ ÉS LÁSS!”

Kiadja az Encsi Görög Katolikus Egyházközség

Felelős kiadó: Pacsai János parókus

3860 Encs, Váci M.u.36.

Elérhetőség: 06-30-9536067, 06-46/386-596

pacsai.janos@gmail.com, www.encsgorkat.hu

Szerkesztés és nyomdai előkészítés: Molnár Gábor (06-30-623-1030)

Szerkesztőség email címe: encsilevelek@gmail.com

Számlaszám: 10700086-68691925-51100005